

Maciej Szczepaniak

 <https://orcid.org/0000-0002-5042-0586>
ms@amu.edu.pl

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

 <https://ror.org/04g6bbq64>

Medialne patronaty świętych. Patroni mediów czy ludzi mediów?

 <https://doi.org/10.15633/ps.30309>

Maciej Szczepaniak — dr hab., profesor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Specjalizuje się w dziedzinie homiletyki i komunikacji społecznej. Członek Stowarzyszenia Homiletów Polskich.

Article history • Received: 8 Apr 2026 • Accepted: 11 Aug 2026 • Published: 30 Sep 2026

ISSN 1428-5673 (print) • **ISSN** 2391-6575 (online) • Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Abstrakt

Medialne patronaty świętych. Patroni mediów czy ludzi mediów?

W historii Kościoła kult świętych związany był ze zwyczajem patronatu, czyli odawania grup osób – mieszkańców danego terytorium, członków stowarzyszeń czy grup zawodowych – pod opiekę świętego. Patron stawał się ważnym elementem tożsamościowym danej wspólnoty i przypominał o etycznej odpowiedzialności za wykonywaną pracę. W 1923 roku Pius XI ustanowił św. Franciszka Salezego patronem pisarzy katolickich, w 1952 roku ogłoszono św. Gabriela Archanioła patronem telekomunikacji, a w 1958 roku św. Klarę – patronką telewizji. Niniejszy artykuł podejmuje kwestię patronatu w świetle wypowiedzi papieży od jego ogłoszenia. W realizacji zamierzonego celu wykorzystano metodę magisterialną. Głównym motywem ogłaszania tych patronatów miała być nadprzyrodzona opieka świętych. Patronat miał też służyć za pouczenie, święci zostali wskazani jako duchowi przewodnicy dziennikarzy i wzór etycznej odpowiedzialności i wiarygodności w procesie komunikacji społecznej. Nie ulega też wątpliwości, że patronat – nawet jeśli odnoszony jest do urządzeń telekomunikacyjnych – dotyczy osób.

Słowa kluczowe: mass media, patronat, święci, dziennikarstwo, Internet

Abstract

Patron saints of the media. Patrons of the media or of media professionals?

In the history of the Church, the cult of saints is associated with the custom of patronage, i.e. entrusting groups of people – residents of a given territory, members of associations or professional groups – to the care of a particular saint. The patron became an important element of a community's identity and served as a reminder of their ethical responsibility for their work. In 1923, Pope Pius XI declared St Francis de Sales the patron of Catholic writers; in 1952, St Gabriel was proclaimed the patron of telecommunications; and in 1958, St Clare was designated the patron saint of television. This article addresses the question of these patronages in the light of papal statements issued since their proclamation. The magisterial method was used to achieve the intended goal. The primary motive for establishing these patronages was the protection believed to be offered by the saints. The patronages were also intended to provide moral guidance, as the saints were presented as spiritual guides for journalists and as models of ethical responsibility and trustworthiness in social communication. There is also no doubt that a patronage, even when associated with technological devices, ultimately concerns the people who use them.

Keywords: mass media, patronage, saints, journalism, Internet

Kult świętych jest jedną z najstarszych praktyk religijnych chrześcijan. Euzebiusz z Cezarei w *Historii kościelnej* potwierdza, że już w II wieku relikwie męczenników otaczano czcią: po śmierci Polikarpa, biskupa Smyrny (zm. 156), „zebraliśmy jego kości, szlachetniejsze od drogich kamieni i cenniejsze od złota, i złożyliśmy je w stosownym miejscu. Tam, o ile to będzie możliwe, będziemy świętować dzień jego męczeńskich urodzin, na pamiątkę również tych, którzy już wyszli zwycięsko z zapasów oraz jako przygotowanie i ćwiczenie przed walkami, jakie czekają nas samych”¹. Wraz z rozwojem chrześcijaństwa wywodzący się z prawa rzymskiego zwyczaj patronatu, czyli opieki kogoś znaczącego nad podopiecznymi, upowszechnił się na płaszczyźnie religijnej w odniesieniu do świętych. Początkowo dotyczył głównie praktyki chrztu dzieci i nadawania im imion osób znacznych, zwłaszcza męczenników, które od tam brały je pod swą opiekę i dawały przykład do naśladowania w życiu². W wiekach średnich przyjął się także zwyczaj oddawania osób wykonujących konkretne zawody pod opiekę patronów. Powstawały wówczas stowarzyszenia, cechy, gildie oraz bractwa, którym „obecność” świętego dodawała świetności i „zapewniała” nadprzyrodzoną opiekę. W ten sposób patron i jego atrybut stawały się ważnymi elementami tożsamościowymi danej wspólnoty, przypominały o etycznej odpowiedzialności w wykonywaniu konkretnej pracy, dawały także okazję do świętowania patronalnej uroczystości.

Tradycja uznawania patronatu świętych przez długie wieki pozbawiona była precyzyjnych procedur kościelnych służących ich zatwierdzeniu. Dopiero Święta Kongregacja Obrzędów – za pontyfikatu papieża Urbana VIII, w 1630 roku – wydała Dekret o patronach wybieranych w przyszłości (*Decretum pro Patronis in posterum eligendis*). Stanowił on, że sprawy dotyczące wyboru nowych patronów powinny być przedstawione Świętej Kongregacji Obrzędów i przez nią zbadane, a po rozpoznaniu sprawy zatwierdzone i potwierdzone³. Norma z 1630 roku została

1 Euzebiusz z Cezarei, *Historia kościelna*, tłum. A. Caba, A. Lisiecki, Kraków 2013, IV, XV, 43–44, s. 259.

2 A. Rutkowski, Patron, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 15, red. E. Gigilewicz, Lublin 2011, kol. 59; Patron, Patrocinium, w: *Leksykon liturgii*, oprac. B. Nadolski, Poznań 2006, s. 1161.

3 *Decretum pro Patronis in posterum eligendis*, 23.03.1630, w: *Decreta authentica Congregationis Sacrorum Rituum: ex actis eiusdem collecta eiusque auctoritate promulgata sub*

uznana w Kodeksie prawa kanonicznego z 1917 roku („Święci są wybierani jako patronowie narodów, diecezji, prowincji, bractw, rodzin zakonnych oraz innych miejsc i osób, i – po uzyskaniu zatwierdzenia Stolicy Apostolskiej – są ustanawiani Patronami”⁴). W archiwum Świętej Kongregacji Obrzędów znajduje się obszerne *schedario* zawierające imiona świętych patronów zgłaszanych do zatwierdzenia przez dykasterię⁵.

Rozwój środków społecznego przekazu sprawił, że z czasem także dziennikarze i użytkownicy mediów oczekiwali ustanowienia świętych patronów, którym mogliby powierzyć swoją działalność. Niniejszy artykuł podejmuje kwestię wyboru patronów twórców przekazu przez kolejnych papieży. Pytania badawcze dotyczą motywów podejmowanych decyzji, ewolucji patronatu w kontekście transformacji mediów, a także wskazań dla działalności medialnej płynących z przykładu konkretnych świętych. Zadane w tytule pytanie: patroni mediów czy ludzi mediów, stawia też kwestię stosowanego nazewnictwa. W realizacji zamierzonego celu wykorzystano metodę określaną przez Henryka Seweryniaka jako „magisterialną”⁶, opartą na analizie zjawisk i przemian kulturowych dotyczących mediów z punktu widzenia dokumentów Kościoła i refleksji teologicznej.

1. Święty Franciszek Salezy — patron pisarzy katolickich

Wynalezienie druku, rozwój wydawniczy i prasowy sprawiły, że przez około 450 lat – od połowy XV do początku XX wieku – media masowe rozwijały się, opierając się na technologii drukowanego pisma i obrazu. Herbert Marshall McLuhan w XX wieku nazwał tę epokę „Galaktyką Gutenberga”. Człowiek wkroczył dzięki niej w „technologiczną fazę postępu”⁷, książki stały się „pierwszymi jednolitymi, powtarzalnymi

auspiciis SS. Domini Nostri Leonis Papae XIII, vol. 1: 1588–1705, Romae 1898, nr 526, s. 129.

4 Codex iuris canonici Pii X Pontificus Maximi iussu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus, 27.05.1917, „Acta Apostolicae Sedis” [dalej: AAS] 9 (1917) pars 2, kan. 1278.

5 Archiwum Świętej Kongregacji Obrzędów (Sacra Congregatio Rituum) znajduje się w Archivio Storico del Dicastero delle Cause dei Santi.

6 H. Seweryniak, *Teologie na „progu domu”*, „Kultura – Media – Teologia” 2010 nr 1, s. 20.

7 M. McLuhan, *Galaktyka Gutenberga. Tworzenie człowieka druku*, tłum. A. Wojtasik, Warszawa 2019, s. 268.

i produkowanymi na masową skalę przedmiotami na świecie”⁸, a język – „przenośnym towarem”⁹. Publikacje prasowe – periodyczne, masowe i różnorodne w treści – stały się podstawowym narzędziem przekazywania informacji i kształtowania opinii publicznej.

W styczniu 1923 roku – w encyklice *Rerum omnium perturbationem* (Powszechny zamęt)¹⁰ – Pius XI ogłosił św. Franciszka Salezego (1567–1622) niebiańskim patronem pisarzy katolickich (*Catholicorum Scriptorum Caelestis Patronus*). Pochodzący z Sabaudii teolog, kapłan, a następnie biskup Genewy był autorem odznaczających się pięknym językiem i stylem książek o tematyce duchowej. W roku trzechsetnej rocznicy jego kanonizacji i kilkadziesiąt lat po ogłoszeniu go doktorem Kościoła¹¹ papież wskazywał św. Franciszka jako wzór do naśladowania dla osób zajmujących się rozpowszechnianiem wiadomości drukowanych. Wyrażał też życzenie, by szczególną korzyść z obchodów rocznicowych „odnieśli wszyscy ci katolicy, którzy czy to w prasie, czy to w innych publikacjach objaśniają, propagują i ubezpieczają mądrość chrześcijańską”¹². Pius XI podkreślał, że podjął decyzję o patronacie „po uzyskaniu wiedzy pewnej i dojrzałym namyśle”¹³. Źródła historyczne nie wskazują jednak na kierowanie do Stolicy Apostolskiej konkretnych próśb o nadanie tego patronatu¹⁴.

Przyczyną ogłoszenia patronatu był „powszechny zamęt” powodujący pogarszanie się obyczajów i stosunków między narodami. Papież był przekonany, że najskuteczniejszym sposobem przezwyciężenia kryzysu

⁸ M. McLuhan, *Galaktyka Gutenberga*, s. 279.

⁹ M. McLuhan, *Galaktyka Gutenberga*, s. 276.

¹⁰ Pius PP. XI, *Litterae encyclicae Rerum omnium perturbationem*, 26.01.1923, AAS 15 (1923) nr 2, s. 49–63; tłum. pol. Pius XI, *Encyklika Rerum omnium perturbationem*, tłum. P. Borkowski, „Rocznik Tomistyczny” 12 (2023) 1, s. 283–293.

¹¹ Święty Franciszek Salezy został ogłoszony doktorem Kościoła przez papieża Piusa IX; Pius PP. IX, *Breve Dives in misericordia*, 16.11.1877, „Acta Sanctae Sedis” 10 (1877), s. 411–415.

¹² Pius XI, *Encyklika Rerum omnium perturbationem*, s. 291.

¹³ Pius XI, *Encyklika Rerum omnium perturbationem*, s. 292.

¹⁴ W *schedario* Archiwum Świętej Kongregacji Obrzędów przy imieniu św. Franciszka Salezego nie ma informacji na temat ewentualnych próśb o nadanie patronatu, znajduje się jedynie odniesienie do encykliki ogłaszającej świętego patronem pisarzy katolickich: „Franciscus Sales – Catholicorum scriptorum – cfr. enciclica *Rerum omnium perturbationem*”.

jest wskazanie przykładu do naśladowania. To właśnie św. Franciszek Salezy, ze względu na swoją duchowość, miał stać się wzorcem aktywności medialnej. Działalność ta – zdaniem papieża – powinna polegać na naśladowaniu i zachowywaniu jego siły oddziaływania połączonej z umiarkowaniem. Święty patron wskazywał metodę działania: „Nie zniekształcać faktów ani ich nie umniejszać i nie przemilczać pod pretekstem unikania obrazy przeciwników; troszczyć się o formę i styl wypowiedzi, a myśli tak odziewać i ozdabiać blaskiem słów, żeby czytelnicy znajdowali przyjemność w poznawaniu prawdy; gdyby zaś wypadło kogoś zwalczać, wówczas niech umiejętnie zbijają błędne poglądy i przeciwstawiają się niegodziwości złych ludzi, w taki jednak sposób, żeby okazywać swoje prawe pobudki, a przede wszystkim względy miłosierdzia”¹⁵.

Ogłaszając patronat Salezego, Pius XI podkreślał umiejętności pisarskie autora książek ascetycznych – *Filotea*. Wprowadzenie do życia pobożnego¹⁶ oraz *Traktat o miłości Bożej*¹⁷, wskazywał na jasność przekazu w wyjaśnianiu trudnych zagadnień, posługiwanie się „bogatą w barwy i odcienie paletą słów i znaczeń, która uwyrażnia nauki i czyni je przystępniejszymi dla czytających”¹⁸. Doceniał też jego pomysłowość i skuteczność, pisał o umiejętności stosowania lekkich, pogodnych uwag przyozdabianych rozmaitością porównań, przykładów i odpowiednich cytatów. Franciszek najpierw uczył, że „powinniśmy stronić od każdego przewinienia, złych skłonności oraz wszelkich rzeczy zbędnych i szkodliwych”¹⁹, a następnie wskazywał, „jakimi ćwiczeniami należy kształtować ducha”²⁰.

Pius XI przypominał także misję 27-letniego księdza Franciszka do ogarniętej kalwinizmem prowincji Chablais w 1594 roku. Niektórzy

¹⁵ Pius XI, Encyklika *Rerum omnium perturbationem*, s. 292.

¹⁶ Pierwsze wydania drukiem za życia świętego miały miejsce w latach: 1609, 1610 i 1616. Wśród ostatnich wydań polskich: Franciszek Salezy, *Filotea*. Wprowadzenie do życia pobożnego, tłum. H. Libiński, Kraków 2024.

¹⁷ Pierwsze wydanie drukiem: *Traité de l'Amour de Dieu*. Par Mgr François de Sales Evêque & Prince de Genève. A Lyon, Chez Pierre Rigaud, 1616. Wśród ostatnich wydań polskich: Święty Franciszek Salezy, *Traktat o miłości Bożej*, tłum. M. B. Bzowska, Kraków 2002.

¹⁸ Pius XI, Encyklika *Rerum omnium perturbationem*, s. 288.

¹⁹ Pius XI, Encyklika *Rerum omnium perturbationem*, s. 288.

²⁰ Pius XI, Encyklika *Rerum omnium perturbationem*, s. 288.

mieszkańcy „odmawiali słuchania jego mów, dlatego postanowił wykazywać ich błędy w przygotowywanych pomiędzy kazaniami ulotkach, których odpisywane egzemplarze trafiały także do heretyków”²¹. Ulotki sprawiły, że zainteresowano się kazaniami Franciszka: „Sporządzanie tych pism stopniowo ustało, kiedy mieszkańcy zaczęli tłumnie uczęszczać na kazania”²². Utwory apologetyczne, pisane w języku francuskim (nie łacińskim) i rozrzucane po domach i przy drzwiach kościołów, były początkowo rozproszone. Później zostały zebrane w księgę i ofiarowane papieżowi Aleksandrowi VII, który beatyfikował, a następnie kanonizował biskupa Genewy. Zbiór ten został wydany po raz pierwszy pod tytułem *Controverses*²³ po śmierci Salezego, w 1672 roku.

Po ogłoszeniu w encyklice *Rerum omnium perturbationem* wspomnianego patronatu we Włoszech powstało Stowarzyszenie Katolickich Pisarzy Włoskich św. Franciszka Salezego (*Associazione di S. Francesco di Sales fra Scrittori Cattolici Italiani*)²⁴. W przesłaniu do członków tej organizacji kard. Pietro Gasparri, sekretarz stanu Stolicy Apostolskiej, wyrażał nadzieję, że orędownictwo św. Franciszka pomoże pisarzom katolickim przeciwstawić się zamętowi ideowemu i demoralizacji obyczajów²⁵.

2. Święty Gabriel Archanioł i Święta Klara – patroni telekomunikacji i telewizji

Telegraf, a następnie radio na przełomie XIX i XX wieku „zaatakowały” – jak pisał McLuhan²⁶ – „galaktykę druku” i otworzyły drzwi do komunikacji masowej pokonującej czas i przestrzeń. Termin

²¹ Pius XI, Encyklika *Rerum omnium perturbationem*, s. 289.

²² Pius XI, Encyklika *Rerum omnium perturbationem*, s. 289.

²³ *Controverses de S. François de Sales, eveque de Geneve* [...] Edition première, A Paris, Chez Frederic Leonard, 1672.

²⁴ All'Associazione di S. Francesco di Sales. La circolare del Comitato – Statuto – Iscrizioni, „L'Osservatore Romano” 65 (1925) n. 78, s. 2; *Cronaca contemporanea. Cose italiane*, „Civiltà Cattolica” 76 (1925) n. 2, s. 182.

²⁵ Lettera della Segreteria di Stato, w: E. Baragli, *Comunicazione, comunione e Chiesa*, Roma 1973, s. 443.

²⁶ Por. M. McLuhan, *Galaktyka Gutenberga*, s. 411.

„telekomunikacja”, utrwalony w traktacie Édouarda Estaunié z 1904 roku²⁷, został powszechnie przyjęty na określenie procesu przekazywania wiadomości na dużą odległość za pośrednictwem sygnałów. W odniesieniu do komunikacji medialnej proces ten skutkował rozwojem radiofonii, telewizji, a następnie Internetu.

Rzeczony rozwój radiofonii sprawił, że twórcy audycji radiowych zaczęli szukać wśród świętych własnego patrona. Z inicjatywą w tym względzie wyszli jako pierwsi polscy radiowcy. W 1937 roku dyrektor naczelny Polskiego Radia Roman Starzyński przedstawił biskupowi Stanisławowi Adamskiemu, odpowiedzialnemu z ramienia Episkopatu za sprawy medialne, propozycję ogłoszenia św. Gabriela Archanioła patronem radiofonii²⁸. Gabriel, pośrednik objawienia i interpretator wizji wyzwolenia Jerozolimy w czasach mesjańskich w starotestamentalnej Księdze Daniela (Dn 8, 15–26; 19, 20–27), w Nowym Testamencie pojawia się jako posłany do Maryi zwiastun narodzin Jezusa, Mesjasza z rodu Dawida (Łk 1, 26–38), i posłaniec ogłaszający Zachariaszowi narodzenie syna (Łk 1, 11–20). „Episkopat z wielkim uznaniem przyjął do wiadomości inicjatywę Pana Dyrektora w sprawie oznaczenia patrona dla radiofonii, godząc się równocześnie na św. Gabriela Archanioła”²⁹ – pisał do dyrektora Starzyńskiego bp Adamski. Biskupi upoważnili kard. Augusta Hlonda do przedstawienia prośby Stolicy Apostolskiej, a korespondencję na temat patronatu z o. Filippo Soccorsim SJ, dyrektorem Radia Watykańskiego, prowadził aszłużony autor audycji dla chorych w Polskim Radiu, ks. Michał Rękas³⁰. Według Soccorsiego Pius XI „ustnie i za jego pośrednictwem, wyraził swoją aprobatę dla kroku, który zamierzali podjąć biskupi polscy”³¹. Śmierć papieża, a potem II wojna światowa sprawiły, że dopiero w 1950 roku dyrektor Radia Watykańskiego powrócił do tej idei, podczas Międzynarodowej Konferencji Nadawców Wysokich

27 É. Estaunié, *Traité pratique de télécommunication électrique*, Paris 1904.

28 List bp. Stanisława Adamskiego do dyrektora Polskiego Radia Romana Starzyńskiego, 3.09.1937, Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach, KBA 82, k. 97.

29 List bp. Stanisława Adamskiego do dyrektora Polskiego Radia Romana Starzyńskiego, k. 97.

30 List bp. Stanisława Adamskiego do kard. Augusta Hlonda, 18.09.1937, Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach, KBA 82, k. 101.

31 Filippo Soccorsi SJ do kard. Clemente Micara, 20.11.1950, Archivio Storico del Dicastero delle Cause dei Santi, R 56/50.

Częstotliwości we Florencji i Rapallo zebrał podpisy pod tą inicjatywą i wysłał do Piusa XII prośbę o ustanowienie patronatu za pośrednictwem Kongregacji Świętych Obrzędów³². Papież w 1952 roku w liście apostolskim *Quoniam omne datum*³³ ogłosił św. Gabriela Archanioła niebiańskim patronem telekomunikacji oraz wszystkich jej pracowników i twórców.

Teologicznym uzasadnieniem nadania tego patronatu było wydarzenie wcielenia. Papież podkreślał, że archanioł Gabriel „rodzajowi ludzkiemu pogrążonemu w ciemnościach i niemal zrozpaczonemu co do własnego zbawienia przyniósł upragnioną wieść o ludzkim Odkupieniu”³⁴. Urządzenia telekomunikacyjne – zdaniem Piusa XII – powinny w związku z tym przyczyniać się do umacniania braterskiej wspólnoty ludzi, rozpowszechniania szlachetnych nauk, przekazywania treści religijnych, tworzenia wspólnoty wiary. Szczególną czcią otoczyli swego patrona pracownicy Radia Watykańskiego, upamiętniając go pomnikiem w otwartym w 1957 roku Centrum Nadawczym w Santa Maria di Galeria koło Rzymu.

W tym samym czasie wobec zjawiska gwałtownego rozwoju telewizji franciszkanie z Asyżu wyszli z inicjatywą uznania za jej patronkę św. Klary. Pochodząca z Asyżu Klara (1193–1253), współzałożycielka zakonu klarysek, związała swoje życie duchowe z żyjącym w tym samym czasie św. Franciszkiem, również z Asyżu. Franciszkanie dostrzegali „związek” Świętej z telewizją ze względu na przypisywany jej dar widzenia i słyszenia z celi zakonnej mszy św. odprawianej w kościele. „Czterej ministrowie generalni zakonów franciszkańskich są «wszyscy jednomyślnie i z wielkim entuzjazmem zgodni» i zwrócili się do biskupa Asyżu z prośbą, aby zechciał przedłożyć Ojcu Świętemu stosowną prośbę”³⁵ – czytamy w aktach Kurii Rzymskiej. Inicjatywa franciszkanów, popierana przez władze włoskiej telewizji publicznej RAI, napotkała wprawdzie głos dezaprobaty ze strony przedstawicieli

³² Filippo Soccorsi SJ do kard. Clemente Micara, 20.11.1950.

³³ Pius PP. XII, *Litterae apostolicae Quoniam omne datum*, 12.01.1952, AAS 44 (1952), s. 216–217.

³⁴ Pius PP. XII, *Litterae apostolicae Quoniam omne datum*, s. 217.

³⁵ Nota iniziale, 30.05.1955, Archivio Apostolico Vaticano, Anno 1950 SGG, Curia Romana, pos. 179, k. 2.

Międzynarodowego Katolickiego Stowarzyszenia ds. Radiofonii i Telewizji (UNDA). „Wiadomość ta, docierająca do nas z różnych stron, budzi pewne zdziwienie, ponieważ Jego Świątobliwość Pius XII już wcześniej wyznaczył, na mocy brewe, patrona telekomunikacji w osobie Archanioła Gabriela. Wybór ten był z pewnością trafny, gdyż św. Gabriel jest bezpośrednio związany z tajemnicą wcielenia, której zwiastowanie stanowi w gruncie rzeczy pierwszy i zasadniczy cel apostołatu prowadzonego za pośrednictwem fal radiowych. Ponadto Archanioł Gabriel jest postacią ewangeliczną, a zatem posiada powszechny charakter, uznawany przez wszystkich chrześcijan. Czy nie byłoby więc godne ubolewania oddzielenie telewizji od radiofonii przez ustanowienie patronatu św. Klary?”³⁶—pisał do ks. prałata Albino Galletto z Papieskiej Komisji ds. Kinematografii, Radia i Telewizji sekretarz generalny UNDA ks. Joseph Schneuwly.

Papież uznał jednak zasadność prośby bp. Placida Nicoliniego i braci franciszkanów i ogłosił żyjącą w XIII wieku „Świętą Klarę, dziewicę z Asyżu, niebiańską u Boga Patronką wynalazku telewizji”³⁷. W liście apostolskim *Clarius explendescit* z 1958 roku papież podkreślał, że „co raz jaśniej rozbłyska dzięki dobrodziejstwu Bożej mądrości ludzki geniusz”³⁸, który wydał takie wynalazki jak telewizja. Ponieważ jednak z tego zdumiewającego wynalazku mogą wynikać zarówno wielkie korzyści, jak i największe niebezpieczeństwa Pius XII uznawał, że powinien on być „chroniony pomocą z wysoka, tak aby zło zostało powstrzymane, a właściwe, a nawet zbawienne jego użycie było wspierane”³⁹. Uzasadniał swój wybór, przywołując dar widzenia i słyszenia na odległość: „Jak przekazuje tradycja—pewnej nocy w Asyżu, w uroczystość Narodzenia Zbawiciela Jezusa Chrystusa, gdy leżała chora w swoim klasztorze na łożu, usłyszała pobożne śpiewy wykonywane w kościele franciszkańskim podczas świętych obrzędów, jak gdyby była tam obecna, i zobaczyła żłóbek Boskiego Dzieciątka”⁴⁰. Przypominał też związek imienia

36 Ks. Joseph Schneuwly do ks. Albino Galletto, 3.01.1957, Archivio Apostolico Vaticano, Anno 1950 SGG, Curia Romana, pos. 179, k. 7.

37 Pius PP. XII, *Litterae apostolicae Clarius explendescit*, 14.02.1958, AAS 50 (1958), s. 513.

38 Pius PP. XII, *Litterae apostolicae Clarius explendescit*, s. 512.

39 Pius PP. XII, *Litterae apostolicae Clarius explendescit*, s. 513.

40 Pius PP. XII, *Litterae apostolicae Clarius explendescit*, s. 513.

Świętej z symboliką światła (łac. *clarus* – jasny): „Niech więc sztuka telewizyjna pozostaje pod opieką Klary, jaśniejącej chwałą czystości i podającej niebiańskie światło wśród tak wielkich ciemności; niech sprawi, aby dzięki temu przejrzystemu narzędziu jeszcze jaśniej ukazywały się prawda i cnota, na których powinien opierać się porządek społeczny”⁴¹.

3. Utrwalenie patronatu Świętego Franciszka Salezego jako patrona współczesnej komunikacji

Na skutek rozwoju radiofonii i telewizji, a następnie nowych technologii cyfrowych nauczanie papieży na temat mediów zostało istotnie rozwinięte. Dostrzegano w nich „zadziwiające wprost wynalazki techniczne”, które „są darem Boga Stwórcy”⁴², „podziwu godne wynalazki techniki, które geniusz ludzki z pomocą Bożą odkrył w rzeczach stworzonych”⁴³. Z inicjatywy Soboru Watykańskiego II biskupi na całym świecie zostali zobowiązani do wyznaczenia jednego dnia w roku na refleksję wokół tematyki medialnej⁴⁴. Tematyczną podstawę tej refleksji wyznaczać miały – publikowane corocznie od 1967 roku – papieskie orędzia na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu. To właśnie orędziom zawdzięczamy ugruntowanie świadomości patronatu Franciszka Salezego nad szeroko pojętą komunikacją społeczną. Od 1986 roku – za pontyfikatu Jana Pawła II – wspomniane orędzia publikowane są bowiem z datą 24 stycznia, kiedy to przypada liturgiczne wspomnienie Świętego⁴⁵.

Rozwój technologiczny w dziedzinie mediów masowych sprawił jednak, że patronat Franciszka przeszedł swoistą ewolucję. Już za

41 Pius PP. XII, *Litterae apostolicae Clarius explendescit*, s. 513.

42 Pius PP. XII, *Litterae encyclicae De re cinematographica, radiophonica ac televisifica Miranda Prorsus*, 8.09.1957, AAS 49 (1957), s. 765.

43 Sobór Watykański II, Dekret *Inter mirifica* o środkach społecznego przekazywania myśli, 4.12.1963, 1.

44 Sobór Watykański II, Dekret *Inter mirifica*, 18. Konferencje biskupów w większości krajów (za Konferencją Episkopatu Włoch) wyznaczyły na obchód dnia środków przekazu niedzielę przed uroczystością Zesłania Ducha Świętego. W Niemczech dzień ten obchodzi się w drugą niedzielę września, a w Polsce – w trzecią niedzielę września.

45 Przedtem wydawano je z datą kwietniową lub majową, czyli przed obchodami Światowego Dnia Środków Społecznego Przekazu we Włoszech.

pontyfikatu Pawła VI nastąpiło bardzo wyraźne przesunięcie akcentu z opieki nad pisarzami katolickimi w kierunku wzorca postępowania dla dziennikarzy. W obszernym liście apostolskim z okazji 400. rocznicy urodzin Salezego Paweł VI zachęcał publicystów, by za jego przykładem – „nie ulegając nigdy żądzy zysku ani nie dając się zwieść uprzedzeniom, lecz przeniknięci duchem Chrystusa i uczciwie służący prawdzie – rzetelnie wypełniali swój obowiązek dla dobra wspólnego”⁴⁶. Przymioty Salezego – jasność myśli, elegancja i takt – powinny zdaniem papieża pomóc dziennikarzom wypełniać ich zadania zgodnie z normami określonymi przez Sobór Watykański II w dekreście o środkach społecznego przekazywania myśli *Inter mirifica*. Orędownictwo Świętego powinno też przypominać o potrzebie głębokiego życia wewnętrznego, ponieważ każdy dziennikarz z obowiązku jest zmuszony do nieprzerwanej obserwacji świata zewnętrznego, musi „nieustannie stać przy oknie otwartym na świat”⁴⁷, analizując fakty, wydarzenia, opinie. Nie powinien jednak tracić kontaktu z samym sobą, a jego moralne i religijne sumienie, pragnienie czystej prawdy, zamiłowanie do medytacji i zdolność do modlitwy nie powinny ustać. Jan Paweł II w jednym z przemówień skierowanych do dziennikarzy przyzywał opieki ich patrona i prosił o światło Boże w wypełnianiu zawodu: „Wasze drogi powinny się zbiegać. Wspólnie musicie nadal działać, aby szerzyć i umacniać wartości wolności, braterstwa, pokoju, miłości do prawdy, szacunku dla Boga i osoby ludzkiej”⁴⁸. Benedykt XVI w jednym z orędzi zapewniał o swojej modlitwie za dziennikarzy: „Proszę Boga, przez wstawiennictwo św. Franciszka Salezego, patrona pracowników społecznego przekazu, by zawsze umieli oni wykonywać swoją pracę z wielką sumiennością i profesjonalizmem”⁴⁹.

46 Paulus PP. VI, *Epistula apostolica Sabaudiae gemma*, 29.01.1967, AAS 59 (1967), s. 121.

47 Paolo VI, *Discorso ai membri dell'Unione Cattolica Stampa Italiana*, 23.01.1969, https://www.vatican.va/content/paul-vi/it/speeches/1969/january/documents/hf_p-vi-spe_19690123_stampa-cattolica.html (20.03.2026).

48 Giovanni Paolo II, *Discorso ad un gruppo di giornalisti cattolici*, 10.02.1989, https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/it/speeches/1989/february/documents/hf_jp-ii-spe_19890210_giornalisti-cattolici.html (20.02.2026).

49 Benedykt XVI, *Orędzie na XLV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24.01.2011, „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) R. 32 (2011) 3, s. 10.

W nauczaniu papieża Franciszka przykład Salezego stał się już nie tylko wzorem dla dziennikarzy, ale inspiracją dla współczesnych twórców przekazów medialnych, w tym także autorów audycji radiowych i programów telewizyjnych, użytkowników mediów cyfrowych, a nawet modelem komunikowania społecznego. W setną rocznicę opublikowania encykliki *Rerum omnium perturbationem* i nadania patronatu Salezego papież Franciszek pisał o jego „dziennikarskiej” intuicji, która przyniosła mu sławę, „szybko wykroczyła poza obręb jego diecezji i trwa nadal po nasze dni”⁵⁰. Papież dostrzegał w Salezym wzór komunikowania: „«Kochając dobrze», św. Franciszek potrafił porozumieć się z głuchoniemym Marcinem, stając się jego przyjacielem; dlatego jest wspominany również jako patron osób z zaburzeniami komunikacji”⁵¹. Bergoglio zachęcał, by komunikacji medialnej nie sprowadzać do poziomu sztuczności i strategii marketingowej. Zdaniem papieża autentyzm pism i świadectwa życia biskupa Genewy przypominają bowiem, że „jesteśmy tym, co przekazujemy” – to lekcja przeciwna do tendencji mediów społecznościowych, gdzie „komunikacja jest często instrumentalizowana, aby świat widział nas takich, jacy chcielibyśmy być, a nie takich, jacy jesteśmy”⁵². Przypominając określenie Pawła VI, że lektura pism Salezego jest „w najwyższym stopniu przyjemna, pocuczająca i inspirująca”⁵³, Franciszek stwierdzał: „Jeśli patrzymy dziś na panoramę komunikacji, czyż nie są to właśnie cechy, jakie powinny posiadać artykuł, reportaż, serwis radiowo-telewizyjny czy post na portalach społecznościowych? Oby osoby pracujące w dziedzinie przekazu inspirowały się tym świętym czułości, poszukując prawdy i opowiadając ją odważnie i z wolnością, a odrzucając pokusę używania wyrażen uderzających i agresywnych”⁵⁴. W jednym z listów apostolskich papież zapewniał też: „Jego pism nie można traktować jako teorii tworzonej przy biurku, z dala od niepokojów zwykłego człowieka. Jego nauczanie

50 Franciszek, Orędzie na LVII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24.01.2023, <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/communications/documents/20230124-messaggio-comunicazioni-sociali.html> (30.12.2025).

51 Franciszek, Orędzie na LVII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu.

52 Franciszek, Orędzie na LVII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu.

53 Paulus PP. VI, *Epistula apostolica Sabaudiae gemma*, s. 120.

54 Franciszek, Orędzie na LVII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu.

istotnie zrodziło się z uważnego wsłuchiwania się w doświadczenie”⁵⁵. Myśl ta była szczególnie bliska papieżowi, który przestrzegał przed niebezpieczeństwem „informacji tworzonych w redakcjach, przed komputerem, w agencjach, w sieciach społecznościowych, bez wychodzenia na ulice, bez «zdzierania butów», bez spotykania osób w celu poszukiwania historii czy zweryfikowania *de visu* niektórych sytuacji”⁵⁶. W komunikacji chodzi bowiem o „wyjście z wygodnego przeświadczenia «już to wiem» i wyruszenie, pójście i zobaczenie, bycie z ludźmi, słuchanie, korzystanie z sugestii rzeczywistości”⁵⁷, bo „jeśli nie otworzymy się na spotkanie, pozostaniemy widzami z zewnątrz, pomimo technologicznych innowacji”⁵⁸.

4. Patronat jako orędownictwo i pouczenie

Żaden z papieży nie przyznał dotąd oficjalnie patronatu świętego nad twórcami treści internetowych, choć dyskusja na ten temat toczy się wśród internautów. Na przełomie XX i XXI wieku hiszpańscy użytkownicy Internetu zaproponowali jako swego patrona św. Izydora z Sewilli (560–636), autora pierwszego słownika encyklopedycznego, postrzeganego jako „bazę danych”, „praprzodka komputera i techniki obliczeniowej”⁵⁹. W Internecie, który sprzyja szybkiemu rozpowszechnianiu także nieścisłych wiadomości, można znaleźć informacje o rzekomym ogłoszeniu patronatu św. Izydora przez Papieską Radę ds. Środków

55 Franciszek, List apostolski *Totum amoris est* w czterechsetną rocznicę śmierci świętego Franciszka Salezego, 28.12.2022, https://www.vatican.va/content/francesco/pl/apost_letters/documents/20221228-totum-amoris-est.html (30.12.2025).

56 Franciszek, Orędzie na LV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 23.01.2021, https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/communications/documents/papa-francesco_20210123_messaggio-comunicazioni-sociali.html (30.12.2025).

57 Franciszek, Orędzie na LV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu.

58 Franciszek, Orędzie na LV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu.

59 Św. Izydor z Sewilli – patronem Internetu, 16.01.1999 [Depesza Katolickiej Agencji Informacyjnej], [https://serwiskai.pl/\(12.05.2026\)](https://serwiskai.pl/(12.05.2026)).

Społecznego Przekazu⁶⁰ czy Jana Pawła II⁶¹. Włoska witryna santibeatati.it w 2002 roku przeprowadziła głosowanie, w wyniku którego wśród ośmiu tysięcy oddanych głosów pojawiło się aż 2700 kandydatów na patrona Internetu⁶². Po beatyfikacji w 2020 roku i kanonizacji w 2025 roku św. Karola Acutisa (1991–2006), z racji jego aktywności w Internecie, nie brakuje też zwolenników jego patronatu nad użytkownikami nowych mediów cyfrowych⁶³.

Nie ulega wątpliwości, że zwyczaj oddawania osób wykonujących konkretne aktywności pod opiekę patronów jest ciągle aktualny i dotyczy również mediów. Patron przypomina o etycznej odpowiedzialności za pracę, daje także poczucie wsparcia i wstawiennictwa. Przeprowadzona w niniejszym artykule refleksja ukazała proces wyłaniania trzech ogłoszonych przez papieża patronów medialnych – św. Franciszka Salezego, św. Gabriela Archanioła i św. Klary, a także utrwalenia patronatu Franciszka jako orędownika dziennikarzy, a nawet współczesnej

60 „W dniu 4 kwietnia przypada liturgiczne wspomnienie św. Izydora z Sewilli (560–636), Biskupa i Doktora Kościoła, którego w 1997 r. Papieska Rada do spraw Środków Społecznego Przekazu – jako twórcę pierwszej w historii bazy danych – ogłosiła patronem internetu, internautów, informatyków, programistów” (Św. Izydor – patron internetu, internautów, informatyków, programistów, Katolickie Stowarzyszenie Dziennikarzy w Łodzi, <https://katolickie.media.pl/index.php/publikacje/komunikaty-i-informacje/9349-w-izydor-p-a-t-r-o-n-internetu-internautow-informatykov-programistow> [24.03.2026]); „Wspominamy dzisiaj św. Izydora, Patrona #Internet i internautów. Uważa się, że uważa [sic!] stworzył pierwszą w dziejach bazę danych. Św. Izydor z Sewilli, biskup i doktor Kościoła, był fundatorem kościołów, klasztorów, szkół i bibliotek” (EpiskopatNews, <https://x.com/EpiskopatNews/status/1510883045653553155> [24.03.2026]).

61 „Dnia 6. lutego 1999 roku Papież Jan Paweł II ogłasza autora pierwszej encyklopedii patronem Internetu, który możemy przyrównać do wielkiej wirtualnej encyklopedii” (1375. rocznica narodzin dla Nieba św. Izydora z Sewilli – Patrona Internetu i Internautów, eKAI, <https://www.ekai.pl/rocznica-narodzin-dla-nieba-sw-izydora-z-sewilli-patrona-internetu-i-internautow/> [24.03.2026]).

62 Włochy: głosowanie na patrona internetu, 2.10.2002 [Depesza Katolickiej Agencji Informacyjnej], <https://serwiskai.pl/> (12.05.2026).

63 „To pierwszy święty z pokolenia millenialsów w historii Kościoła, a zarazem patron Internetu. Mowa o Karolu Acutisie, który 7 września został oficjalnie kanonizowany przez papieża Leona, przyciągając do Rzymu ponad 100 tysięcy wiernych” (E. Moro, *La storia di Carlo Acutis, il santo patrono di Internet [nonché primo santo Millennial della storia della Chiesa]*, Elle, 08.09.2025, <https://www.elle.com/it/magazine/a66010492/storia-carlo-acutis-canonizzato-papa-leone/> [24.03.2026]).

komunikacji w świecie cyfrowym. Głównym motywem ogłaszania tych patronatów miała być ich nadprzyrodzona opieka. Wstawiennictwo Salezego było konieczne – zdaniem Piusa XI – w czasach powszechnego zamętu wywołującego pogarszanie się obyczajów życia społecznego i międzynarodowego. Archanioł Gabriel miał bronić przed niebezpieczeństwem używania urządzeń telekomunikacyjnych na szkodę odbiorców. Św. Klara miała otaczać „pomocą z wysoka” wynalazek o szczególnej sile przyciągania umysłów w obrębie domowych ścian, „tak aby zło zostało powstrzymane, a właściwe, a nawet zbawienne jego użycie było wspierane”⁶⁴. Patronat miał też służyć za pouczenie, a święci mieli stać się wzorem postępowania dla twórców mediów. Franciszek Salezy został wskazany jako duchowy przewodnik dziennikarzy, wzór etycznej odpowiedzialności w procesie komunikacji społecznej, nauczyciel „delikatności i uprzejmości, siły i jasności, zrozumienia i wyrozumiałości”⁶⁵, której wyrazem było stosowanie w polemikach zasady: „mniej octu, a więcej miodu”⁶⁶. Był to nauczyciel stosowania mediów stworzonych do dialogu, przekazu, w którym słowa „nie gubią po ich wypowiedzeniu swojej mocy przekonywania, mnożą się w nieskończoność w tyłu echach, ile jest arkuszy, w których to słowo zostało odbite”⁶⁷. Św. Klara miała przypominać o potrzebie klarowności przekazu telewizyjnego, ukazywaniu prawdy i cnoty, na których powinien opierać się porządek społeczny. Archanioł Gabriel wskazywał wreszcie na potrzebę informacji podnoszącej na duchu i szlachetnej w treści.

Postawione w tytule pytanie: patroni mediów czy ludzi mediów, przypomina wreszcie, że patronat niekiedy kojarzony jest bardziej z urządzeniami niż z osobami. Patronat św. Franciszka Salezego dotyczył pisarzy-dziennikarzy, św. Gabriela Archanioła – telekomunikacji i pracowników radia, św. Klara została ogłoszona patronką wynalazku, jakim jest telewizja, a w XXI wieku poszukuje się patrona Internetu.

64 Pius PP. XII, *Litterae apostolicae Clarius explendescit*, s. 513.

65 Joannes PP. XXIII, [Allocutiones] *Ad scriptorum collegium ephemeridis „L’Osservatore Romano” aliosque catholicos diurnarios scriptores a Beatissimo Patre coram admissos*, 27.01.1963, AAS 55 (1963), s. 105.

66 Joannes PP. XXIII, [Allocutiones] *Iis qui interfuerunt Conventui III Nationali de catholicorum scriptis, cotidie vel in dies certos vulgatis*, 4.05.1959, AAS 51 (1959), s. 362.

67 Joannes PP. XXIII, [Allocutiones] *Iis qui interfuerunt Conventui III Nationali de catholicorum scriptis*, s. 362.

Nie ulega jednak wątpliwości, że patronat – nawet jeśli odnoszony jest do godnych podziwu urządzeń – dotyczy osób. To osoby w świecie środków społecznego przekazu powinny inspirować się świętymi i doświadczać ich orędownictwa, zwłaszcza w dobie „sztucznej” inteligencji, kiedy „wspaniałe człowieczeństwo stworzone przez Boga staje dziś wobec decydującego wyboru: wznieść nową wieżę Babel albo budować miasto, w którym Bóg i ludzkość zamieszkują razem”⁶⁸.

Bibliografia

- All'Associazione di S. Francesco di Sales. *La circolare del Comitato – Statuto – Iscrizioni*, „L'Osservatore Romano” 65 (1925) n. 78, s. 2.
- Baragli E., *Comunicazione, comunione e Chiesa*, Roma 1973.
- Benedykt XVI, Orędzie na XLV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24.01.2011, „L'Osservatore Romano” (wyd. pol.) 32 (2011) n. 3, s. 8–10.
- Codex iuris canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus, Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus, 27.05.1917, „Acta Apostolicae Sedis” 9 (1917) pars 2, s. 1–593.
- Controverses de S. François de Sales, evesque de Geneve [...] Edition première, A Paris, Chez Frederic Leonard, 1672.
- Cronaca contemporanea. Cose italiane, „Civiltà Cattolica” 76 (1925) n. 2, s. 176–182.
- Decreta authentica Congregationis Sacrorum Rituum: ex actis eiusdem collecta eiusque auctoritate promulgata sub auspiciis SS. Domini Nostri Leonis Papae XIII, vol. 1: 1588–1705, Romae 1898.
- Estaunié É., *Traité pratique de télécommunication électrique*, Paris 1904.
- Euzebiusz z Cezarei, *Historia kościelna*, tłum. A. Caba, A. Lisiecki, Kraków 2013.
- Filippo Soccorsi SJ do kard. Clemente Micara, 20.11.1950, Archivio Storico del Dicastero delle Cause dei Santi, R 56/50.
- Franciszek, List apostolski *Totum amoris est* w czterechsetną rocznicę śmierci świętego Franciszka Salezego, 28.12.2022, <https://www.vatican>.

⁶⁸ Leon XIV, Encyklika *Magnifica humanitas* o trosce o osobę ludzką w dobie sztucznej inteligencji, 15.05.2026, 1.

- va/content/francesco/pl/apost_letters/documents/20221228-totum-a-moris-est.html (30.12.2025).
- Franciszek, Orędzie na LV Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 23.01.2021, https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/communications/documents/papa-francesco_20210123_messaggio-comunicazioni-sociali.html (30.12.2025).
- Franciszek, Orędzie na LVII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu, 24.01.2023, <https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/communications/documents/20230124-messaggio-comunicazioni-sociali.html> (30.12.2025).
- Franciszek Salezy, Filotea. Wprowadzenie do życia pobożnego, tłum. H. Liński, Kraków 2024.
- Giovanni Paolo II, Discorso ad un gruppo di giornalisti cattolici, 10.02.1989, https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/it/speeches/1989/february/documents/hf_jp-ii_spe_19890210_giornalisti-cattolici.html (20.02.2026).
- Joannes PP. XXIII, [Allocutiones] *Ad scriptorum collegium ephemeridis „L'Osservatore Romano” aliosque catholicos diurnarios scriptores a Beatissimo Patre coram admissos*, 27.01.1963, „Acta Apostolicae Sedis” 55 (1963), s. 99–105.
- Joannes PP. XXIII, [Allocutiones] *Iis qui interfuerunt Conventui III Nationali de catholicorum scriptis, cotidie vel in dies certos vulgatis*, 4.05.1959, „Acta Apostolicae Sedis” 51 (1959), s. 359–362.
- Ks. Joseph Schneuwly do ks. Albino Galletto, 3.01.1957, Archivio Apostolico Vaticano, Anno 1950 SGG, Curia Romana, pos. 179, k. 7.
- Leksykon liturgii, oprac. B. Nadolski, Poznań 2006.
- Leon XIV, Encyklika *Magnifica humanitas* o trosce o osobę ludzką w dobie sztucznej inteligencji, 15.05.2026, <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/pl/encyclicals/documents/20260515-magnifica-humanitas.html> (20.05.2026).
- Lettera della Segreteria di Stato, w: E. Baragli, *Comunicazione, comunione e Chiesa*, Roma 1973, s. 442–443.
- List bp. Stanisława Adamskiego do dyrektora Polskiego Radia Romana Starzyńskiego, 3.09.1937, Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach, KBA 82, k. 97.

- List bp. Stanisława Adamskiego do kard. Augusta Hlonda, 18.09.1937, Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach, KBA 82, k. 101.
- McLuhan M., *Galaktyka Gutenberga. Tworzenie człowieka druku*, tłum. A. Wojtasik, Warszawa 2019.
- Moro E., *La storia di Carlo Acutis, il santo patrono di Internet (nonché primo santo Millennial della storia della Chiesa)*, Elle, 08.09.2025, <https://www.elle.com/it/magazine/a66010492/storia-carlo-acutis-canonizzato-pa-pa-leone/> (24.03.2026).
- Nota iniziale, 30.05.1955, Archivio Apostolico Vaticano, Anno 1950 SGG, Curia Romana, pos. 179, k. 2.
- Paolo VI, *Discorso ai membri dell'Unione Cattolica Stampa Italiana*, 23.01.1969, https://www.vatican.va/content/paul-vi/it/speeches/1969/january/documents/hf_p-vi_spe_19690123_stampa-cattolica.html (20.03.2026).
- Paulus PP. VI, *Epistula apostolica Sabaudiae gemma*, 29.01.1967, „Acta Apostolicae Sedis” 59 (1967), s. 113–123.
- Pius PP. IX, *Breve Dives in misericordia*, 16.11.1877, „Acta Sanctae Sedis” 10 (1877), s. 411–415.
- Pius PP. XI, *Litterae encyclicae Rerum omnium perturbationem*, 26.01.1923, „Acta Apostolicae Sedis”, 15 (1923) nr 2, s. 49–63; tłum. pol. *Encyklika Rerum omnium perturbationem*, tłum. P. Borkowski, „Rocznik Tomistyczny” 12 (2023) nr 1, s. 283–293.
- Pius PP. XII, *Litterae apostolicae Clarius explendescit*, 14.02.1958, „Acta Apostolicae Sedis” 50 (1958), s. 512–513.
- Pius PP. XII, *Litterae apostolicae Quoniam omne datum*, 12.01.1952, „Acta Apostolicae Sedis” 44 (1952), s. 216–217.
- Pius PP. XII, *Litterae encyclicae De re cinematographica, radiophonica ac televisifica Miranda Prorsus*, 8.09.1957, „Acta Apostolicae Sedis” 49 (1957), s. 765–805; tłum. pol. *Kościół a kultura masowa*, red. F. Adamski, Kraków 1984, s. 237–261.
- Rutkowski A., *Patron*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 15, E. Gigilewicz, Lublin 2011, kol. 59–60.
- Seweryniak H., *Teologie na „progu domu”*, „Kultura – Media – Teologia” 2010 nr 1, s. 9–22.
- Sobór Watykański II, *Dekret Inter mirifica o środkach społecznego przekazywania myśli*, 4.12.1963.

Św. Izydor – patron Internetu, internautów, informatyków, programistów, Katolickie Stowarzyszenie Dziennikarzy w Łodzi, <https://katolickie.media.pl/index.php/publikacje/komunikaty-i-informacje/9349-w-izydor-p-a-t-r-o-n-internetu-internautow-informatykov-programistow> (24.03.2026).

Traité de l'Amour de Dieu. Par Mgr François de Sales Evêque & Prince de Genève. A Lyon, Chez Pierre Rigaud, 1616; tłum. pol.: Święty Franciszek Salezy, Traktat o miłości Bożej, tłum. M. B. Bzowska, Kraków 2002.

1375. rocznica narodzin dla Nieba św. Izydora z Sewilli – Patrona Internetu i Internautów, <https://www.ekai.pl/rocznica-narodzin-dla-nieba-sw-izydora-z-sewilli-patrona-internetu-i-internautow/> (24.03.2026).